

نکات کلیدی بیمه تامین اجتماعے

(ویژہ کارفرمایان - اجرائیات و بازرسے)

ostadhashemi.blog.ir
سازمان تامین اجتماعی
معاونت فرهنگی و اجتماعی

عنوان: نکات کلیدی بیمه تامین اجتماعی (ویژه کارفرمایان - اجرائیات و بازرسی)

تهیه و تنظیم: معاونت امور فرهنگی و اجتماعی (اداره کل کارفرمایان و سازمانها)
با تشکر از همکاری و نظارت معاونت فنی و درآمد (اداره کل درآمد حق بیمه)

آدرس: تهران - خیابان کارگر شمالی - نرسیده به فاطمی - نبش کوچه ستاره -
پلاک یک - ساختمان شماره ۴ تامین اجتماعی - طبقه ششم

کدپستی ۱۴۱۸۶۵۴۷۱۸ تلفن: ۶۴۰۲۸۱۳۱ فاکس: ۶۴۰۲۸۳۶۳

Email: Karfarma@tamin.ir

سایت معاونت امور فرهنگی و اجتماعی:

www.farhangi.tamin.ir

سایت سازمان تامین اجتماعی:

www.tamin.ir

فهرست

فهرست:

مقدمه

فصل اول: «مواد قانونی مرتبط با اجرائیات و بازرسی»

ماده ۳۹ قانون تامین اجتماعی

ماده ۴۰ قانون تامین اجتماعی

ماده ۴۷ قانون تامین اجتماعی

ماده ۵۰ قانون تامین اجتماعی

فصل دوم: «حسابرسی از دفاتر قانونی شرکتها و مؤسسات دارای شخصیت حقوقی»

اولویت بندی بازرسی از دفاتر قانونی

در دنیای کنونی توجه به مفهوم توسعه پایدار و پیشبرد آن از دغدغه‌های اصلی هر ساختار حکومتی مردم‌سالار محسوب می‌شود. در این میان صیانت از نیروی انسانی و توجه به فرایندهای تولیدی در مسیر رسیدن به توسعه و رشد اقتصادی متوازن از اهمیت بسیاری برخوردار است. از عوامل مهم در صیانت از تولید، توجه خاص به کارآفرینان و ارائه اطلاعات به آنها در حوزه‌های گوناگون است. سازمان تأمین اجتماعی بنا به وظیفه خود به عنوان یک نهاد عمومی اثرگذار بر حوزه تولید و بازار کار و سرمایه، نقش اصلی را در پشتیبانی و حمایت از کارگاه‌های صنعتی، تولیدی، خدماتی و نیروی انسانی شاغل در آنها ایفا می‌کند.

از آنجا که کارفرمایان کارآفرین از شرکای اجتماعی عمده سازمان هستند، ارائه خدمات اطلاعاتی و آگاه‌سازی آنها از قوانین و فرایندهای مرتبط با حوزه‌های مختلف بیمه‌های ضروری است. به همین دلیل معاونت فرهنگی و اجتماعی سازمان و ادارات کل تابعه به صورت تخصصی سعی می‌کنند تا با انتشار مجموعه‌های کوچک و در عین حال مفید اطلاع‌رسانی همچون متن حاضر اقدام به معرفی قوانین و مقررات مرتبط با بیمه‌های اجتماعی کنند، آنچه تقدیم می‌گردد، ارائه مطالبی در حوزه کارفرمایی بوده که توسط اداره کل فرهنگی و اجتماعی کارفرمایان تهیه و تنظیم شده است. پیشاپیش از هرگونه نقصی در مطالب ارائه شده پوزش طلبیده، امیدواریم نظرات بهره‌برداران جهت بهبود کیفیت متن حاضر در اختیار معاونت فرهنگی و اجتماعی قرار گیرد.

شایان ذکر است نوشتار حاضر با همکاری اداره کل درآمد حق بیمه تهیه شده که از آن عزیزان تشکر می‌شود.

با آرزوی توفیق الهی
معاونت امور فرهنگی و اجتماعی
۱۳۹۶

فصل اول؛ مواد قانونی مرتبط با اجرائیات و بازرسی؛

گزیده‌ای از قانون تامین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۰۴/۰۳ همراه با آخرین اصلاحات و الحاقات منضم به آئین نامه‌های اجرایی و مصوبات شورای عالی تامین اجتماعی

ماده ۳۹ قانون تامین اجتماعی

مزایای نقدی و غیرنقدی که کارفرما به طور مستمر به کارگر پرداخت می‌نماید مزد یا حقوق بوده و ملاک محاسبه و کسر حق بیمه می‌باشد.

کارفرمایان مکلفند پس از تنظیم لیست حقوق و مزد، لیست کارگاه خود را هر ماه تا آخرین روز ماه بعد به شعب مربوطه ارسال نمایند درخصوص کارفرمایان کارگاه‌هایی که مشمول لایحه قانون بخشودگی قسمتی از حق بیمه بیمه‌شدگان و کارفرمایان کارگاه‌های کوچک صنفی (قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند) می‌باشند مهلت تنظیم و ارسال لیست مزد و حقوق هر ماه تا پایان آخرین روز ۲ ماه بعد می‌باشد.

ماده ۴۰ قانون تامین اجتماعی

به استناد ماده ۴۰ ق.ت.ا در مواردی که کارفرما از ارسال لیست خودداری نماید سازمان با توجه به گزارش بازرسی خود حق بیمه کارگران شاغل در کارگاه را

کارفرما می‌بایست لیست فرد و حقوق ماهانه کارگران شاغل در کارگاه را تنظیم و به شعبه سازمان مستقر در محل کارگاه تحویل نماید لذا کارفرمایان مکلفند اسامی کلیه افرادی که در محل کارگاه اشتغال دارند اعم از اینکه پاره وقت یا تمام وقت باشد، را در لیست حق بیمه درج نماید در صورتیکه کارگر شاغل در کارگاه به واسطه بیماری یا حادثه در استراحت پزشکی باشد، کارفرما می‌بایستی علاوه بر درج نام کارگر در لیست شاغلین در کارگاه مقابل نام وی ایام بیماری را با ذکر تاریخ درج نماید. همچنین در صورتیکه کارفرما دارای کارگاه متعدد باشد می‌بایستی صورت مزد بیمه‌شدگان مربوط به هر کارگاه را جداگانه تنظیم و به واحد مربوط ارسال دارد. سازمان تأمین اجتماعی بر مبنای لیست ارسالی کارفرما میزان حق بیمه را تعیین و وصول خواهد نمود مگر اینکه خلاف واقع بودن لیست احراز گردد و در این حالت ملاک عمل سازمان، گزارش بازرسی سازمان خواهد بود. کلیه وجوه و

اختیار او بگذارند و بازرسان سازمان حق دارند کارگاه‌های مشمول قانون را مورد بازرسی قرار دهند. لذا ضمانت اجرای این امر در ماده ۱۰۲ قانون تأمین اجتماعی معین شده است و چنانچه کارفرما یا نماینده او از اقدامات بازرسی سازمان جلوگیری نماید یا از ارائه دفاتر و مدارک مربوط و تسلیم مدارک و یا عکس آنها به بازرسی خودداری نماید به جزای نقدی محکوم خواهد شد.

لذا به موجب ماده ۴۷ ق.ت.ا نتیجه بازرسی حداکثر ظرف یک ماه از طرف سازمان به کارفرما اعلام خواهد شد. در ماده ۹۲ قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۲ مقرر شده است «سازمان تأمین اجتماعی فقط در صورت شکایت هر یک از کارکنان واحدهای صنفی مبنی بر عدم پرداخت حق بیمه در

رأساً تعیین و از کارفرما وصول می‌نماید. همچنین سازمان می‌تواند وفق ماده ۳۹ ق.ت.ا از تاریخ دریافت لیست مزد و حقوق حداکثر ظرف شش ماه، اسناد و مدارک کارفرما را مورد بررسی قرار داده و در صورت مشاهده نقص یا اختلاف در لیست به لحاظ تعداد بیمه شده، میزان مزد و حقوق، نوع شغل، نسبت به وصول مابه التفاوت حق بیمه و جرائم متعلقه اقدام نماید.

ماده ۴۷ قانون تأمین اجتماعی

به استناد ماده ۴۷ قانون تأمین اجتماعی کارفرمایان مکلفند صورت مزد و حقوق و مزایای بیمه‌شدگان همچنین دفاتر و مدارک لازم را در موقع مراجعه بازرسی سازمان در

مدت همکاری توسط افراد صنفی می‌تواند به نظر بازرسی یا مندرجات دفاتر قانونی فرد صنفی، استناد و حق بیمه را دریافت نماید» در واقع مستند به این ماده سازمان از انجام بازرسی از واحدهای صنفی منع نشده و صرفاً استناد به نظر بازرسی منوط به شکایت کارکنان واحدهای صنفی شده است. بنابراین انجام بازرسی صرفاً منوط به شکایت کارکنان کارگاه نمی‌باشد و سازمان مکلف به انجام آن براساس مقررات قانون تأمین اجتماعی است زیرا انجام عملیات بازرسی به منظور حفظ حقوق بیمه‌شدگان می‌باشد.

-گزیده ای از آئین نامه اجرایی ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی - مصوب ۱۳۵۵/۱۰/۲۵ وزارتین دادگستری و بهداری و بهزیستی

ماده ۱- ۱ - مطالبات سازمان تأمین اجتماعی بابت حق بیمه، خسارات تأخیر و جریمه‌های نقدی ناشی از اجرای قانون تأمین اجتماعی یا قوانین سابق بیمه‌های اجتماعی و قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان و قانون تأمین آموزش فرزندان کارگران و مطالبات مندرج در مواد ۴۲ و ۴۶ و ۶۶ و ۹۰ و ۹۸ و ۱۰۰ و ۱۰۱ و ۱۰۸ قانون تأمین اجتماعی از طریق صدور اجرائیه به وسیله مسئولین و مأمورین اجرای سازمان قابل مطالبه و وصول می‌باشد.

ماده ۳- ۳ - در صورتی که اشخاص حقیقی یا حقوقی مشمول مقررات قانون تأمین اجتماعی با اخطار کتبی سازمان ظرف مدت ۴۸ ساعت از تاریخ ابلاغ اخطاریه

مطالبات سازمان بابت حق بیمه و خسارات تأخیر و جریمه‌های نقدی که ناشی از اجرای این قانون یا قوانین سابق بیمه‌های اجتماعی و قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان باشد، همچنین هزینه‌های انجام شده طبق مواد ۶۶ و ۹۰ و خسارات مذکور در مواد ۹۸ و ۱۰۰ این قانون در حکم مطالبات مستند به اسناد لازم‌الاجرا بوده و طبق مقررات مربوط به اجرای مفاد اسناد رسمی به وسیله مأمورین اجرای سازمان قابل وصول می‌باشد. آیین نامه اجرایی این ماده حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ تصویب این قانون از طرف سازمان تهیه و پس از تصویب وزارت رفاه اجتماعی و وزارت دادگستری به موقع اجرا گذارده خواهد شد تا تصویب آیین نامه مزبور مقررات این ماده توسط

ماده ۵۰ قانون تأمین اجتماعی

مدت همکاری توسط افراد صنفی می‌تواند به نظر بازرسی یا مندرجات دفاتر قانونی فرد صنفی، استناد و حق بیمه را دریافت نماید» در واقع مستند به این ماده سازمان از انجام بازرسی از واحدهای صنفی منع نشده و صرفاً استناد به نظر بازرسی منوط به شکایت کارکنان واحدهای صنفی شده است. بنابراین انجام بازرسی صرفاً منوط به شکایت کارکنان کارگاه نمی‌باشد و سازمان مکلف به انجام آن براساس مقررات قانون تأمین اجتماعی است زیرا انجام عملیات بازرسی به منظور حفظ حقوق بیمه‌شدگان می‌باشد.

ماده ۷- مأمور اجرا مکلف است ظرف ۴۸ ساعت یک نسخه از اجرائیه را به شخص بدهکار تسلیم و در نسخه دوم با ذکر تاریخ، رسید بگیرد. در صورتی که بدهکار در محل حاضر نباشد به یکی از اهل خانه و یا کارگاه ابلاغ می‌شود، مشروط بر اینکه به نظر مأمورین سن ظاهری این اشخاص برای تمیز اهمیت برگ اجرائیه کافی باشد و مشروط بر اینکه بین بدهکار و شخصی که برگ را دریافت می‌دارد تعارض منفعت نباشد و هرگاه اشخاص نامبرده نباشند و یا نخواهند رسید بدهند مأمور اجرا موظف است اجرائیه را به اقامتگاه بدهکار الصاق نموده و مراتب را در نسخه ثانی قید نموده و به اجرا عودت دهد.

ماده ۸- احتساب مواعد طبق مقررات مندرج در آیین دادرسی مدنی است.

ماده ۹- در صورتی که اجرائیه علیه اشخاص حقوقی باشد اجرائیه به مدیر و یا قائم مقام او و یا اشخاصی که حق امضاء

سازمان مطالبات قطعی شده را پرداخت نکنند یا ترتیب پرداخت آن را ندهند سازمان می‌تواند با رعایت مفاد این آیین نامه علیه آنها اقدام به صدور اجرائیه بنماید.

ماده ۶- اقامتگاه بدهکار همان است که در پرونده امر منعکس می‌باشد و مادام که بدهکار تغییر محل اقامت خود را به سازمان اعلام ننموده است برگ‌های اجرایی و سایر اوراق مربوط به محل سابق او ابلاغ خواهد شد.

تبصره- بدهکار مکلف است محل اقامت جدید خود را به مرجع مربوط اطلاع دهد و دلیل اقامت خود را که عبارت خواهد بود از گواهی شهرداری یا ژاندارمری محل در داخل کشور و کنسولگری و یا مأمورین سیاسی در خارج از کشور به ضمیمه اطلاعیه خود ارسال نماید. در غیر اینصورت به تغییر محل اقامت اعلام شده ترتیب اثر داده نخواهد شد و در هر حال ابلاغات قبلی به قوت قانونی خود باقیست.

دارند ابلاغ خواهد شد و چنانچه مأمور نتواند اجرائیه را به اشخاص مذکور ابلاغ نماید به مسئول دفتر ابلاغ می‌نماید.

تبصره ۱- اجرائیه علیه اشخاص حقوقی منحل شده به مدیر یا مدیران تصفیه ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۲- چنانچه ابلاغ اجرائیه علیه اشخاص حقوقی در محل تعیین شده ممکن نگردد برگ‌های اجرایی در آخرین محلی که به اداره ثبت شرکت‌ها معرفی شده ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۰- در صورتی که اجرائیه علیه وزارتخانه‌ها و ادارات رسمی و سازمان‌های وابسته به دولت و موسسات مأمور به خدمت عمومی و شهرداری‌ها و موسساتی که سرمایه آن جزئاً یا کلاً متعلق به دولت است صادر گردد، اجرائیه به رئیس دفتر مربوطه یا قائم مقام او ابلاغ می‌گردد.

ماده ۱۲- همین که اجرائیه به بدهکار ابلاغ شده، نامبرده مکلف است ظرف یک ماه بدهی خود را پرداخت نماید و یا ترتیبی برای پرداخت آن بدهد و یا مالی را معرفی نماید که استیفای طلب از آن میسر باشد و در صورتی که بدهکار خود را قادر به اجرای مفاد اجرائیه نداند باید ظرف مهلت مذکور صورت جامعی از دارایی خود را به مسئول اجرا تسلیم کند و به هر صورت مشمول مقررات قانون منع بازداشت اشخاص در قبال مقررات و الزامات مالی مصوب آبان ماه سال ۱۳۵۲ خواهد بود.

ماده ۱۵- هرگاه محل اقامت بدهکار معلوم نباشد و امکان ابلاغ اجرائیه هم میسر نگردد ولی به اموال او دسترسی باشد مسئول اجرا در عین حال که برگ‌های اجرائیه را صادر می‌کند اموال بدهکار را هم معادل بدهی او تحت توقیف احتیاطی در خواهد آورد.

ماده ۱۸- اشیاء زیر از مستثنیات دین محسوب و توقیف نمی‌شود:

الف) لباس و اشیاء و اسبابی که برای ایفای حوائج ضروری مدیون و خانواده او لازم است.

ب) اسناد مدیون به استثنای اوراق بهادار و سهام شرکت‌ها.

پ) لباس رسمی و نیمه رسمی بدهکار و همچنین اسباب و آلات کشاورزی و صنعتی و ابزار کار که برای شغل مدیون لازم است. (بموجب تبصره ماده (۳) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۰۲/۰۲ سازمان تامین اجتماعی مکلف است تا پایان سال ۱۳۹۵ از ممنوع الخروج نمودن کارفرما و توقیف ابزار و ماشین‌آلات تولید و مواد اولیه خودداری کند)

ماده ۳۶- هرگاه معلوم شود که وجه‌نقد یا اموال منقول دیگری از بدهکار نزد اشخاص ثالث می‌باشد، مراتب توقیف آن کتباً به شخص ثالث ابلاغ و رسید دریافت می‌شود و جریان امر کتباً به بدهکار نیز اعلام خواهد شد.

ب: قبض صندوق را ضمیمه لایحه اعتراضی حداکثر ۵ روز از تاریخ ابلاغ به اجرا تسلیم نماید.

ماده ۹۰- حق الاجرای عملیات اجرایی معادل نیم عشر مبلغ مندرج در برگ اجرائیه می‌باشد که پس از ابلاغ اجرائیه به بدهکار تعلق می‌گیرد. وصول حق الاجرا به همان ترتیبی است که برای وصول بدهی مقرر شده است.

ماده ۹۱- چنانچه بدهکار ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ اجرائیه ترتیب پرداخت بدهی خود را بدهد نصف حق الاجرا از او دریافت خواهد شد.

ماده ۹۵- عملیات اجرائی راجع به بدهی متوفی در مدت تحریر ترکه معلق می‌ماند.

ماده ۹۹- چنانچه اجرا بدهی بدهکاران را پس از صدور اجرائیه تقسیط نماید وثیقه کافی از آنها اخذ خواهد نمود.

(وثیقه در این مورد عبارت از ضمانتنامه بانکی و یا اموال غیر منقول می‌باشد.)

ماده ۳۷- ابلاغ بازداشت نامه شخص ثالث را ملزم می‌نماید که وجه یا اموال بازداشت شده را به صاحب آن ندهد والا اجرا معادل وجه نقد یا قیمت اموال را از او وصول خواهد کرد.

ماده ۳۸- هر گاه مال بازداشت شده در نزد شخص ثالث، وجه نقد یا طلب حال باشد شخص مزبور باید آن را فوراً در قبال اخذ رسید به مأمور اجرا تأدیه نماید.

ماده ۳۹- هرگاه شخص ثالثی که مال یا طلب حال بدهکار نزد او بازداشت شده است از تأدیه آن خودداری نماید بازداشت اموال او مطابق مقررات این آئین‌نامه به عمل خواهد آمد.

ماده ۵۵- پس از بازداشت مال طبق مواد ۱۶ و ۱۷ نتیجه ارزیابی به بدهکار ابلاغ و اعلام میشود که چنانچه به نتیجه ارزیابی معترض است اقدامات زیر را به عمل آورند:

الف: دستمزد کارشناس تجدیدنظر را بمیزان تعیین شده از طرف اجراء در صندوق اجراء تودیع نماید.

«حسابرسی از دفاتر قانونی شرکتها و مؤسسات دارای شخصیت حقوقی»

به آنجا مراجعه می‌نمایند.

♦ در برخی موارد با اخذ اسناد و مدارک اشخاص حقوقی، انجام بازرسی از دفاتر قانونی شرکتها در محل مؤسسه حسابرسی صورت می‌گیرد.

♦ معمولاً قبل از انجام حسابرسی، فرم‌هایی مخصوص برای شرکت مربوطه ارسال می‌گردد که در آن یک سری اطلاعات در رابطه با دفاتر قانونی و اظهارنامه‌های مالیاتی مورد سوال قرار می‌گیرد که پس از تکمیل فرم‌های مربوطه و ارسال آن به مؤسسه حسابرسی یا شعبه ذیربط، مراحل بعدی انجام کار صورت می‌پذیرد.

♦ مؤسسات حسابرسی سازمان تأمین اجتماعی پس از رسیدگی دفاتر، مدارک مربوطه را در فرم‌های مخصوص وارد و به شعبه ایکه پرونده مطالباتی شرکت در آن رسیدگی می‌شود ارسال می‌نماید و در این حالت مؤسسات حقوقی به استناد مواد ۴۲ و ۴۳ قانون تأمین اجتماعی حق اعتراض و ارائه مستندات دال بر رد بخشی از بدهی اعلام شده را دارند.

نکته قابل توجه: بدهی حق بیمه ناشی از

♦ سازمان تأمین اجتماعی علاوه بر اختیار انجام بازرسی دوره‌ای کارگاهی می‌تواند از دفاتر قانونی شرکتها و مؤسسات حقیقی و حقوقی، در مواردی نظیر اخذ مفاصا حساب توسط مؤسسات دارای شخصیت حقوقی و یا جا به جای سهام اعضای شرکت و یا انتقال مالکیت و اموال شرکت و... حسابرسی به عمل خواهد آمد.

♦ عملیات حسابرسی و نحوه اجرای آن در قالب بخشنامه‌های ۱۱/۱ و ۱۱/۲ و ۱۱/۳ جدید درآمد صورت می‌گیرد (متن کامل بخشنامه‌های مذکور در سایت تأمین اجتماعی جهت بهره‌برداری علاقه‌مندان موجود می‌باشد).

♦ درخواست انجام حسابرسی از طریق شعبه‌ای که شخص حقیقی/حقوقی نزد آن دارای پرونده مطالباتی بوده و یا شعبه محل کارخانه کارگاه‌های صنعتی و خدمات تولیدی و یا فنی مهندسی ثابت، صورت می‌گیرد.

♦ درخواست شعبه به مؤسسات حسابرسی سازمان تأمین اجتماعی در تهران یا شهرستان ذیربط ارسال و گروهی برای رسیدگی و بازرسی از دفاتر قانونی و اسناد مالی شرکت

اولویت سوم: کارگاه‌های حائز شرایط صدور مفاصاحساب قرارداد بر اساس بازرسی.

اولویت چهارم: شرکت‌ها و مؤسسات در حال تصفیه یا انحلال

این نکته نیز قابل توجه است که بازرسی از دفاتر قانونی شرکت‌ها حداکثر تا ده سال انجام می‌گیرد با لحاظ تاریخ شمول مؤسسه حقوقی، البته در مواردی که بیش از ده سال دفاتر قانونی شرکت موجود باشد و شرکت نیز همکاری لازم را جهت انجام حسابرسی بنماید. انجام بازرسی بلاشکال می‌باشد.

حسابرسی از تاریخ ابلاغ به کارفرما تا ۳۰ روز مشمول جریمه تأخیر نبوده و پس از آن در صورت عدم اعتراض کارفرما ماهیانه ۲٪ جریمه تأخیر پرداخت به آن تعلق می‌گیرد.

«اولویت‌بندی بازرسی از دفاتر قانونی»

اولویت اول: قراردادهای صادره از هیأت‌های تشخیص مطالبات

اولویت دوم: موارد ارجاعی از طریق مدیرعامل سازمان معاونت فنی و درآمد و اداره کل درآمد حق بیمه.

۳- هزینه سفر و فوق العاده مأموریت
۴- حق همسر به کارکنان در مؤسسات
مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت.
۵- کمک هزینه مسکن و خواربار در ایام
بیماری.

۶- حق شیر و حق تضمین (کسری صندوق).
۷- خسارات اخراج و مزایای پایان کار
(حق سنوات).

«حقوق و مزایای مشمول و غیر مشمول
طبق بخشنامه ۱۱/۱ جدید درآمد بوده
که بازرسان دفاتر قانونی در زمان انجام
حسابرسی می‌بایستی مورد توجه قرار
دهند.»

مزایای غیر مشمول:

- ۱- باز خرید ایام مرخصی
- ۲- کمک عائله‌مندی

سازمان تامین اجتماعی
معاونت فرهنگی و اجتماعی

اداره کل امور فرهنگی و اجتماعی کارفرمایان و سازمانها

۱۳۹۶